

Uitvoeringstoets UWV

Wet wijziging toets op re-integratieinspanningen en
WIA-voorschotregeling, incl. Wajong

9 december 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Advies bedrijfsarts leidend bij de beoordeling van het RIV	3
Samenvatting en oordeel	4
1.2. Uitgangspunten / voorwaarden	5
1.2. Beoordelingspunten	6
Uitvoerbaarheid	6
Effectiviteit	7
Effecten voor klanten	7
Handhaafbaarheid	9
Informatie- en gegevenshuishouding	10
Minimale implementatietermijn	10
Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten	10
Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie	11
2. Kwijtschelden voorschotten	12
Samenvatting en oordeel	13
2.1. Uitgangspunten / voorwaarden	14
2.2. Beoordelingspunten	15
Uitvoerbaarheid	15
Effectiviteit	15
Effecten voor klanten	15
Handhaafbaarheid	15
Informatie- en gegevenshuishouding	15
Minimale implementatietermijn	15
Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten	15
Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie	16
3. Financiering kwijtgescholden en lopende WIA-voorschotten	17
Samenvatting en oordeel	18
3.1. Uitgangspunten / voorwaarden	20
3.2. Beoordelingspunten	23
Uitvoerbaarheid	23
Effectiviteit	23
Effecten voor klanten	24
Handhaafbaarheid	24
Informatie- en gegevenshuishouding	24
Minimale implementatietermijn	25
Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten	25
Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie	25
4. Aanpassing regels bij beëindiging van het recht op Wajong	26
Samenvatting en oordeel	27
4.1. Uitgangspunten / voorwaarden	28
4.2. Beoordelingspunten	30
Uitvoerbaarheid	30
Effectiviteit	30
Effecten voor klanten	30
Handhaafbaarheid	30
Informatie- en gegevenshuishouding	31
Minimale implementatietermijn	31
Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten	31
Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie	31
Bijlage wetstechnische opmerkingen	32

Inleiding

UWV heeft per brief (met kenmerk 2025-0000239310) een verzoek voor een uitvoeringstoets ontvangen voor het concept wetsvoorstel 'Wet wijziging toets op re-integratie-inspanningen en WIA-voorschotregeling, incl. Wajong'. Dit wetsvoorstel bestaat uit vier onderdelen:

1. Advies bedrijfsarts leidend bij re-integratieverslag (RIV)
2. Financiering kwijtgescholden en lopende WIA-voorschotten
3. Kwijtschelden WIA-voorschotten
4. Aanpassing regels bij beëindiging van het recht op Wajong

In deze u-toets beoordeelt UWV het voorstel per onderdeel op de volgende aspecten:

1. Uitvoerbaarheid
2. Effectiviteit
3. Effecten voor klanten
4. Handhaafbaarheid
5. Informatie- en gegevenshuishouding
6. Minimale implementatietermijn
7. Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten
8. Verantwoordings- en beleidsinformatie

1. Advies bedrijfsarts leidend bij de beoordeling van het RIV

Advies bedrijfsarts leidend bij de beoordeling van het RIV

Doel voorstel

Met de voorgestelde maatregel wordt het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de zieke werknemer leidend bij de RIV-toets door UWV. De verzekeringsarts van UWV zal dit advies van de bedrijfsarts daarom niet langer beoordelen. De arbeidsdeskundige neemt dit advies bij de uitvoering van de RIV-toets als uitgangspunt mee. Ook zal de verzekeringsarts de medische begeleiding niet meer beoordelen. Hiermee wil de wetgever de onzekerheid bij werkgevers wegnemen dat die een risico op een loonsanctie lopen in situaties waarin het oordeel van de verzekeringsarts kan afwijken van het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de werknemer. Als de werkgever handelt in lijn met het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de zieke werknemer, loopt de werkgever dus geen risico op een mogelijke loonsanctie.

Oordeel UWV

UWV acht de voorgenomen wetswijziging uitvoerbaar mits

- er een wettelijke grondslag komt om op voorhand medische gegevens op te mogen vragen.
- een gemeenschappelijk beschrijvingskader, zoals de BAR 3.0, de standaard wordt voor bedrijfsartsen, verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen.

Verder adviseert UWV om de adviezen uit de doenvermogenstoets over te nemen.

Toelichting

UWV merkt op dat deze wetswijziging niet toeziet op de verschillende beoordelingskaders voor re-integratie en de claimbeoordeling. Het werken met twee beoordelingskaders blijft complex en moeilijk uitlegbaar aan werkgevers en werknemers. De noodzaak tot betere samenwerking tussen professionals en in het verlengde daarvan een gezamenlijk beschrijvingskader van de belastbaarheid is daarom extra urgent, ondanks dat het gebruik van het bestaande kader BAR 3.0 niet verplicht wordt. Het is belangrijk dat UWV en alle andere stakeholders het gebruik van de BAR gaan uitdragen, faciliteren en stimuleren.

Uitvoeringskosten

De incidentele kosten bedragen € 3.200.000,-. In 2028 bedragen de kosten € 1.800.000,-, in 2029 € 1.200.000,- en vanaf 2030 bedragen de structurele kosten € 1.100.000,-.

Oordeel: 2

1. Ja (uitvoerbaar)
2. **Ja, mits** (uitvoerbaar mits in het voorstel rekening wordt gehouden met de gemaakte opmerkingen)
3. Nee, tenzij (niet uitvoerbaar tenzij het voorstel op onderdelen wordt aangepast)
4. Nee (niet uitvoerbaar vanwege ernstige bezwaren)

Kader

Het implementeren van het hier beoordeelde voorstel vereist inzet van schaarse ICT- capaciteit. UWV en SZW hebben afgesproken om periodiek in samenspraak te bezien welke keuzes we gaan maken over de inzet van beschikbare ICT- capaciteit. Dit geldt voor het implementeren van zowel nieuwe wet- en regelgeving als overige verandertrajecten binnen UWV.

1.2. Uitgangspunten / voorwaarden

Bij de aanvraag van een WIA-uitkering door de werknemer dient deze een re-integratieverslag (RIV) te overleggen. Een re-integratieverslag is een weergave van de ondernomen re-integratie-inspanningen door de werkgever en werknemer. UWV toetst de re-integratieverslagen van werknemers en van ex-werknemers van wie de werkgever ERD ZW is. Ook geldt dit voor de RIV-toets van de werknemer die ziek uit dienst gaat en waarvan de werkgever geen ERD is.

Indien het re-integratieverslag niet akkoord wordt bevonden door UWV dan moet de werkgever nog maximaal 52 weken het loon doorbetalen en de ERD ZW het ziekengeld (of er wordt een verhaalssanctie opgelegd). Pas als het RIV akkoord is, wordt de WIA-aanvraag in behandeling genomen (en gaan WW- en WGA-rechten lopen). Ook mag dan (onder voorwaarden) het dienstverband beëindigd worden.

Het wetsvoorstel heeft twee doelen. Allereerst wil de regering een oplossing bieden voor de onzekerheid die werkgevers op dit moment ervaren bij het volgen van het oordeel van de bedrijfsarts. Er zijn situaties waarin de werkgever de adviezen van de bedrijfsarts heeft opgevolgd, maar waarbij de verzekeringsarts van UWV het niet eens is met die adviezen. De werkgever die gevolg heeft gegeven aan de adviezen van de bedrijfsarts, kan dan toch een loonsanctie van UWV krijgen. Daarnaast verlaagt de maatregel in beperkte mate de werkdruk van de verzekeringsartsen bij UWV omdat er minder capaciteit van verzekeringsartsen nodig is. In de periode 2022-2024 was de hoofdreden dat UWV het niet eens was met de inschatting van de bedrijfsarts 8% van de opgelegde inhoudelijke loonsancties.

Met de voorgestelde maatregel wordt het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de zieke werknemer leidend bij de RIV-toets door UWV. De verzekeringsarts van UWV zal dit advies van de bedrijfsarts dus niet langer beoordelen. De arbeidsdeskundige neemt dit advies bij de uitvoering van de RIV-toets als uitgangspunt mee. Ook zal de verzekeringsarts de medische begeleiding niet meer beoordelen. Als de werkgever handelt in lijn met het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de zieke werknemer, loopt de werkgever dus geen risico op een mogelijke loonsanctie.

De RIV-toets wordt door UWV voortaan enkel gebaseerd op de arbeidskundige beoordeling van het re-integratieverslag. De arbeidsdeskundige beoordeelt of de werkgever en werknemer de re-integratie-inspanningen hebben gepleegd voldoende zijn, daarbij uitgaande van het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de werknemer. Loonsancties die het gevolg zijn van een verschil van inzicht tussen bedrijfsarts en verzekeringsarts zullen dus niet meer voorkomen. Dit betekent dat als de bedrijfsarts geen re-integratiemogelijkheden aan de orde achtte het RIV akkoord wordt bevonden door UWV. De WIA-aanvraag wordt in behandeling genomen en het dienstverband mag worden beëindigd.

En en ander betekent echter niet dat er geen verschil in inzicht in de belastbaarheid van de werknemer tussen de bedrijfsarts en verzekeringsarts meer kan bestaan. UWV zal het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de werknemer bij de RIV-toets alleen niet meer controleren. De verzekeringsarts zal uiteraard wel een eigen oordeel vellen over de belastbaarheid van de werknemer in relatie tot de WIA-claimbeoordeling. Dit betekent dat twee beoordelingskaders naast elkaar blijven bestaan.

Werknemers die het tijdens de loondoorbetalingsperiode niet eens zijn met het advies van de bedrijfsarts over hun belastbaarheid kunnen - net als nu reeds het geval is - een second opinion aanvragen bij een andere bedrijfsarts. Ook de mogelijkheid voor werkgevers en werknemers om een deskundigenoordeel aan te vragen bij UWV blijft bestaan. De verwachting is dat er meer deskundigenoordelen worden aangevraagd.

Tot slot wil de wetgever de verschillen tussen het oordeel van de verzekeringsarts bij de WIA-claimbeoordeling en het actueel oordeel van de bedrijfsarts in het re-integratieverslag gaan monitoren en de Tweede Kamer hierover jaarlijks informeren.

Met de jaarlijkse monitoring verzamelt de wetgever informatie over het effect van de wijziging, onder andere door middel van steekproefsgewijs kwalitatief dossieronderzoek. De uitkomsten van de monitoring kunnen reden zijn voor verder onderzoek en eventueel een basis bieden voor bijsturing om te zorgen dat de verschillen kleiner worden. Daarnaast worden de uitkomsten van de jaarlijkse monitor als basis gebruikt voor de evaluatie, uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding. De evaluatie is mede kwalitatief van aard en zal door een onafhankelijke, externe organisatie worden uitgevoerd.

1.2. Beoordelingspunten

Uitvoerbaarheid

Door dit wetsvoorstel wordt het takenpakket van de verzekeringsarts kleiner, deze speelt geen rol meer in het proces van de RIV-toets. De arbeidsdeskundige neemt het advies van de bedrijfsarts als uitgangspunt bij de beoordeling van de re-integratie-inspanningen van de werkgever. Het werkproces moet op een aantal punten aangepast worden. Dit is realiseerbaar en daarom is het wetsvoorstel voor UWV technisch uitvoerbaar. UWV wil daarbij een aantal zaken opmerken.

BAR

Door deze wetswijziging moet de arbeidsdeskundige zich bij de beoordeling van de re-integratie-inspanningen volledig baseren op de door de bedrijfsarts beschreven belastbaarheid. Voor een goede en efficiënte uitvoering van dit wetsvoorstel is het van belang dat bedrijfsartsen aspecten van de belastbaarheid gaan vaststellen op basis van een gemeenschappelijk kader dat door de beroepsverenigingen van bedrijfsartsen, verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen wordt onderschreven. Om hierin te voorzien wordt door ZonMW momenteel de BAR 3.0 ontwikkeld. Dit traject bevindt zich in de afrondende fase en loopt tot voorjaar 2026. Het instrument BAR is in dat opzicht klaar voor implementatie en gebruik.

Er is nog geen zicht op de mate waarin de bedrijfsartsen de BAR zullen gaan toepassen bij het opstellen van het re-integratieverslag. Het gebruik van de BAR wordt vooralsnog niet verplicht. Om de BAR juist te kunnen gebruiken en interpreteren is het volgen van een opleiding nodig. Als de BAR slechts door een deel van de bedrijfsartsen gebruikt gaat worden of niet op uniforme wijze wordt ingevuld omdat de instructie niet duidelijk is, heeft dit de volgende consequenties:

- De arbeidsdeskundige zal vaker vragen hebben voor de bedrijfsarts over de opgestelde belastbaarheid. Dit betekent een extra inspanning en extra tijd.
- Extra inspanningen zullen leiden tot een langere doorlooptijd en een mogelijk latere afronding van de RIV-toets. Het risico is dat de RIV-toets te laat is afgerond en het niet meer mogelijk is om een sanctie op te leggen.

Bij onvoldoende of onjuist gebruik van een gemeenschappelijk beschrijvingskader komt de kwaliteit, de tijdigheid en efficiëntie toets van het RIV teveel onder druk te staan. Het is daarom noodzakelijk dat de bedrijfsarts, verzekeringsarts en de arbeidsdeskundigen zoveel mogelijk een gemeenschappelijk beschrijvingskader gebruiken, ondanks dat het geen verplichting is. Dit betekent dat UWV (en andere stakeholders) het gebruik van de BAR zullen stimuleren, faciliteren en uitdragen. Het gebruik van de BAR heeft een grote(re) kans van slagen als de gegevens met UWV digitaal uitgewisseld kunnen worden en als het gebruik van de BAR binnen UWV adequaat digitaal ondersteund wordt.

Gevolgen wetsvoorstel voor Praktisch Beoordelen

Een goede RIV-beoordeling is als voorwaarde gesteld voor het goed kunnen toepassen van Praktisch Beoordelen. In de Memotie van Toelichting bij het aangepaste Schattingsbesluit is opgenomen dat de RIV toets bij de Wet WIA onderbenutte arbeidsmogelijkheden ondervangt.

Huidige werkwijze

De RIV-toets vormt het startpunt bij de maatregel Praktisch Beoordelen. De arbeidsdeskundige onderkent bij het toetsen van het RIV of er sprake is van werkzaamheden en inkomsten uit arbeid. Bij voldoende re-integratieinspanningen of een bevredigend resultaat, toetst de arbeidsdeskundige vervolgens of het werk passend is en of dit structureel wordt aangeboden. De inzet van de verzekeringsarts is tijdens de RIV-toets in geïndiceerde gevallen noodzakelijk om de passendheid en eventueel de prognose te beoordelen.

Op dit moment wordt de verzekeringsarts ingeschakeld bij de RIV-toets als de bedrijfsarts een urenbeperking heeft gesteld. Als de verzekeringsarts een urenbeperking niet of in mindere mate aan de orde acht, komt de arbeidsdeskundige waarschijnlijk tot de conclusie dat de re-integratie-inspanningen onvoldoende zijn, omdat niet het maximale re-integratieresultaat is behaald. Hierop volgt dan een loonsanctie en UWV verricht (nog) geen claimbeoordeling.

Na de wetswijziging

Na de beoogde wetswijziging gaat de arbeidsdeskundige bij de RIV-toets uit van de adviezen over de belastbaarheid van de bedrijfsarts. UWV weet daardoor niet met zekerheid of het maximale re-integratieresultaat is bereikt. Denkbaar is dat als de bedrijfsarts in het kader van re-integratie een urenbeperking geeft, een werknemer dan conform deze werkt. Het RIV wordt goedgekeurd door de arbeidsdeskundige. Bij een praktische beoordeling voor de WIA kijkt de verzekeringsarts of de

werknemer belastbaar is voor het werk dat feitelijk wordt verricht. De verzekeringsarts kijkt niet of en in welke mate de werknemer belastbaar is voor arbeid in algemene zin en dus ook niet of werknemer het werk in grotere urenomvang zou kunnen uitvoeren. Het arbeidsongeschiktheidspercentage wordt bepaald aan de hand van het werk dat wordt verricht, terwijl er wellicht meer haalbaar was. Dit kan leiden tot een hoger arbeidsongeschiktheidspercentage en een hogere instroom in de WIA.

Daarnaast kan het voorkomen dat bij de claimbeoordeling blijkt dat de verzekeringsarts van mening verschilt met de bedrijfsarts over bepaalde beperkingen waardoor het werk toch niet als passend kan worden beschouwd. Het RIV is dan al goedgekeurd, er volgt een theoretische schatting voor het WIA-recht.

Dat er met de invoering van deze maatregel risico's ontstaan bij het Praktisch Beoordelen wordt door SZW en UWV onderkend en is onderwerp van gesprek.

Effectiviteit

Het wetsvoorstel heeft twee doelen. Allereerst wil de wetgever de onzekerheid bij werkgevers wegnemen dat ze een risico op een loonsanctie lopen in situaties waarin het oordeel van de verzekeringsarts kan afwijken van het advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de werknemer. Dit doel wordt bereikt met dit wetsvoorstel, omdat er geen verlengde loondoorbetalingsverplichting meer opgelegd kan worden door UWV als de werkgever de adviezen over de belastbaarheid van de bedrijfsarts heeft gevolgd bij zijn re-integratie-inspanningen.

Wel is het zo dat er minder loonsancties opgelegd worden en daardoor zal de WIA-instroom toenemen. De consequenties zullen met het nieuwe wetsvoorstel anders zijn voor de werknemer (groter). Als er re-integratiekansen zijn gemist door het advies van de bedrijfsarts, is er geen loonsanctie meer mogelijk en kan de werkgever niet meer verplicht worden om de werknemer alsnog te re-integreren.

Het tweede doel is de werkdruk van de verzekeringsartsen bij UWV (in beperkte mate) te verlagen. Dit doel wordt bereikt omdat de verzekeringsarts niet meer ingezet wordt bij de RIV-toets. Op andere aspecten is door de maatregel meer capaciteit van de verzekeringsarts nodig. Naar verwachting zullen sommige beoordelingen wel meer tijd kosten voor de verzekeringsarts, omdat die niet betrokken is geweest bij de RIV-beoordeling en zich daardoor nog niet eerder heeft verdiept in het dossier. Daarnaast zal de verzekeringsarts meer tijd kwijt zijn aan uitleg aan de werknemer als hij tot een ander oordeel komt over de belastbaarheid dan de bedrijfsarts. Verder verwacht UWV dat er meer deskundigenoordelen worden aangevraagd. Ook de WIA-instroom neemt toe, daardoor is meer VA-capaciteit nodig. Dit alles weegt echter niet op tegen de tijdsbesparing die deze maatregel oplevert. UWV verwacht dat met deze maatregel ongeveer 18 fte aan verzekeringsartsen niet meer ingezet hoeven te worden op de RIV-toets.

Verder is het uitgangspunt voor de arbeidsdeskundige dat die 100% van de RIV toetsen zelfstandig doet. De arbeidsdeskundige heeft hierdoor meer tijd nodig voor werknemers die geen benutbare mogelijkheden hebben. Daarnaast heeft de arbeidsdeskundige in alle gevallen meer werk vanwege de communicatie met de bedrijfsarts.

Bij de berekening van de effecten op capaciteit voor de verzekeringsarts en de arbeidsdeskundige geen rekening gehouden met de digitalisering van het RIV en de BAR in 2028. Op dit moment is namelijk nog niet bekend hoe dit de uitvoeringstijd van het proces van de RIV toets zal veranderen. UWV zal dit aspect meenemen in het digitaliseringsproject (zie ook het aspect Informatie- en gegevenshuishouding).

Effecten voor klanten

Werkgevers

Voor de werkgever neemt met dit wetsvoorstel de onzekerheid omtrent de begeleiding van de zieke werknemer af. Zij kunnen geen loonsanctie meer opgelegd krijgen vanwege een verschil in oordeel tussen de bedrijfsarts van de werkgever en de verzekeringsarts van UWV. De werkgever bespaart in dat geval ook een periode van loondoorbetaling. UWV blijft als onderdeel van de RIV-toets wel, voorafgaand aan de WIA-claimbeoordeling, de verrichte re-integratie-inspanningen toetsen, waarbij de uitkomst alsnog het opleggen van een loonsanctie kan zijn. Dit is dan op een andere grond.

Werknemer

In de meeste gevallen zijn de werkgever, werknemer en UWV het eens over het medisch advies van de bedrijfsarts. Het kan nog steeds voorkomen dat bij de WIA-beoordeling de VA een ander oordeel heeft dan de BA, ook omdat er sprake is van een verschil in beoordelingskader. Deze situaties kunnen nu ook al incidenteel voorkomen, maar dat aantal kan toenemen. Een voorbeeld van zo'n situatie is dat de bedrijfsarts de werknemer als fors beperkt heeft beschouwd, terwijl de verzekeringsarts de werknemer als (bijna) volledig belastbaar aanmerkt. Dit is naar de werknemer lastig uit te leggen, waardoor de acceptatie van de WIA-beslissing wordt bemoeilijkt. De werknemer heeft namelijk een andere verwachting van zijn WIA-uitkomst. Wat wel anders is met de maatregel is dat de nadelige gevolgen van het mogelijk missen van re-integratiemogelijkheden door de bedrijfsarts verschuiven naar de werknemer.

De werknemer kan gedurende de loondoorbetaling wel een second opinion of deskundigenoordeel aanvragen. Het is de vraag of deze middelen in zo'n situatie voldoende ondersteunen. beide oordelen zijn namelijk niet bindend.

Doenvermogenstoets

UWV heeft een doenvermogenstoets gedaan om de gevolgen voor werknemers in kaart te brengen. Uit die analyse blijkt dat de voorgestelde maatregel er vaker toe leidt dat als een zieke werknemer het niet eens is met het advies van de bedrijfsarts, deze al in een vroeg stadium voor zichzelf zal moeten opkomen. Een werknemer heeft de RIV-toets niet meer als 'stok achter de deur' als de werkgever gevolg geeft aan de adviezen van de bedrijfsarts.

Ook blijft wetgeving met twee beoordelingskaders ingewikkeld en vervolgstappen vragen heel veel doenvermogen. De werknemer moet deze complexe regelgeving tijdig overzien en kunnen vertalen naar de eigen situatie. Dit wordt nu extra belangrijk omdat de (negatieve) gevolgen nu voor de werknemer zijn. Het nieuwe wetsvoorstel kan daarom in een aantal situaties veel vragen van het doenvermogen van werknemers. Overigens is de huidige wetgeving ook al complex en moeten we opmerken dat sommige werknemers een jaar extra loondoorbetaling ook als een lijdensweg kunnen ervaren.

Omdat niet iedere werknemer in staat zal zijn om adequaat te handelen komen er een aantal adviezen uit de doenvermogenstoets. Het is aan te raden dat er meer ondersteuning komt voor zieke werknemers en dat ze handelingsperspectief krijgen aangereikt om stappen te zetten als ze het niet eens zijn met de bedrijfsarts. Ook is betere voorlichting voor werknemers nodig. Dit zou misschien via arbodiensten, vakbonden of werkgevers zelf ingeregeld kunnen worden.

Tot slot geldt het adagium 'voorkomen is beter dan genezen'. Daarom is het belangrijk dat professionals als de bedrijfsarts en de verzekeringsarts meer en beter gaan samenwerken en dat professionals een gezamenlijke taal spreken. In dat verband is al eerder de BAR 3.0 genoemd. Op deze manier voorkomen professionals zoveel mogelijk dat er een verschil van inzicht ontstaat.

Visie Centrale Cliëntenraad

UWV en de Centrale Cliëntenraad hebben gesproken over het wetsvoorstel. In het kort ziet de Centrale Cliëntenraad alleen nadelen voor werknemers. Het voorstel staat volgens hen haaks op het streven naar minder complexiteit, meer bestaanszekerheid en optimale arbeidsparticipatie.

De Centrale Cliëntenraad vreest dat het preventieve effect van de loonsanctie minder wordt en dat dit effect heeft voor de sociaal-medische begeleiding in de loondoorbetalingsperiode. Ook stelt zij vast dat de werkgever een deskundigenoordeel naast zich neer kan leggen. Het gevolg is dat minder werknemers zullen re-integreren bij de eigen werkgever en dat het aantal WIA-aanvragen toeneemt. Verder is het voor de Centrale cliëntenraad de vraag of deze maatregel een positief effect heeft op de uitvoering van de WIA door UWV. Er is immers maar bij een klein aantal RIV-toetsen een verzekeringsarts betrokken en tegelijk zal het aantal mensen in de WIA toenemen wat ook extra werk met zich meebrengt.

Daarentegen zijn de negatieve gevolgen voor werknemers van deze maatregel volgens de Centrale Cliëntenraad fors. Zo stellen zij dat de toch al zwakke positie van de zieke werknemer verzwakt zonder het risico van een loonsanctie op medische gronden. De Centrale Cliëntenraad doet een aantal aanbevelingen:

- Betere samenwerking bedrijfsarts, verzekeringsarts en curatieve sector. Dit betekent soortgelijke terminologie gebruiken, inzetten op meer uniformiteit en samenwerking. Behoud van de onafhankelijke toetsing van UWV om de werknemer te beschermen en de arbodiensten te versterken. Behoud van de kracht van het Deskundigenoordeel. Beperk het beslag van Eigen Risico Draggers op de capaciteit van (bezwaar)verzekeringsartsen.

Voor de lange termijn ziet de Centrale Cliëntenraad kansen in het verder versterken van de Poortwachterfunctie. Ook zou er een gemeenschappelijk medische dienst voor arbeid en gezondheid moeten komen. Om het artsentekort onder bedrijfsartsen en verzekeringsartsen op de langere termijn te ondervangen, en om hun onafhankelijke positie tegenover belanghebbenden beter te waarborgen dan nu het geval is, kan overwogen worden de disciplines samen te brengen in een publiekrechtelijke dienst voor Arbeid en Gezondheid.

Handhaafbaarheid

UWV ziet een aantal risico's op misbruik of oneigenlijk gebruik na de invoering van dit wetsvoorstel, die in deze paragraaf aan de orde zullen komen.

De kosten voor begeleiding bij ziekte en re-integratie zijn hoog voor een werkgever. Nu al proberen werkgevers de laagst mogelijke tarieven te bedingen voor verzuimbegeleiding. Bij de goedkoopste contracten is begeleiding door de bedrijfsarts slechts beperkt. Op dit moment is er nog controle op dergelijke onvoldoende begeleiding, maar als het medische onderdeel van de RIV-toets vervalt, zal dat (mogelijk) een prikkel zijn om de bedrijfsarts nog minder in te schakelen of dat een bedrijfsarts impliciet druk voelt om makkelijker mee gaat in de claim 'marginaal of geen belastbare mogelijkheden'.

Belangenverstrengeling bedrijfsarts en werkgever

Wanneer de bedrijfsarts bewust of onbewust door externe druk, een medisch beeld optekent met marginale of geen belastbare mogelijkheden, hoeft de werkgever niet in te zetten op re-integratie. De kosten van re-integratie voor een werkgever zijn fors en met het aflopen van de ontslagbescherming na 104 weken ziekte kan de werkgever hier bewust op gaan handelen. Er is in dit stelsel sprake van een risico op belangenverstrengeling in de relatie tussen werkgever en bedrijfsarts, omdat de bedrijfsarts of arbodienst ingeschakeld en betaald wordt door de werkgever. Een werkgever kan kiezen voor een andere bedrijfsarts of arbodienst als die ontevreden is over de begeleiding. Met deze maatregel vervalt de (onpartijdige) beoordeling vanuit UWV op de medische begeleiding van de werknemer. Dit geeft een hoger risico op een situatie waarin de werkgever teveel oneigenlijke invloed krijgt op de bedrijfsarts en arbodienst.

Dit risico wordt verder vergroot in de vangnetten no-risk en ziek t.g.v. zwangerschap/bevalling. In deze vangnetten betaalt UWV het (volledige)loon van de zieke werknemer, maar heeft de werkgever de re-integratieverplichtingen. De begeleiding in deze vangnetten wordt ook getoetst aan de hand van een re-integratieverslag en is sprake van een (nog) hogere kans op werkgeversfraude.

No-riskpolis

Een tweede risico betreft de no-riskpolis. Alle cliënten krijgen na een WIA-beoordeling recht op vijf jaar no-riskpolis. Verschillende (fenomeen)onderzoeken laten zien dat de no-riskpolis een verhoogd misbruikrisico kent, waarbij sprake is van calculerend handelen of een opgezette constructie. Los van de handavingsrisico's binnen deze regeling, zal de omvang van het aantal cliënten dat aanspraak maakt op de no-riskpolis toe gaan nemen. Dit is, gelet op het vorige punt een vicieuze cirkel waar werkgever in samenspanning met bedrijfsarts (en cliënt) meerdere jaren ziektekosten (reguliere 104 weken ZW en verzuim onder no-riskpolis) voor werknemers door UWV betaald kan krijgen.

UWV merkt op dat de genoemde risico's vooral samenhangen met de balans in het stelsel als het gaat om de verschillende en tegengestelde belangen van werkgevers, werknemers, arbodiensten en bedrijfsartsen (check's and balances). De BIG-registratie en de professionele eed van de bedrijfsarts draagt bij aan de borging van de onafhankelijkheid van de bedrijfsarts. Het verbeteren van de samenwerking tussen professionals is nodig, juist ook in het licht van deze wetswijziging. Wederzijds vertrouwen is daarin, ondanks deze risico's, een belangrijk uitgangspunt.

Informatie- en gegevenshuishouding

Voor de wetswijziging zijn aanpassingen in systemen, brieven en rapportages nodig. Hierbij zijn geen knelpunten geconstateerd.

Grondslag opvragen medische gegevens

Een ander aspect betreft het op voorhand opvragen van medische informatie door UWV. In het kader van een WIA-aanvraag worden de RIV-stukken aangeleverd, inclusief de medische informatie van de bedrijfsarts bij de probleemanalyse en het actueel oordeel. De medische informatie wordt in het huidige proces gebruikt bij het toetsen van het RIV en dient als basis voor de claimbeoordeling. Doordat het medisch aspect van het RIV niet langer getoetst wordt, hoeft de medische informatie niet meer aangeleverd te worden als onderdeel van het RIV. Dat de verzekeringsarts over deze informatie moet beschikken bij de verzekeringsgeneeskundige beoordeling van de claim is niet als zodanig in de wet geregeld. Door de wetswijziging vervalt de grondslag om de medische informatie op voorhand op te vragen. Het uitgangspunt van de AVG privacy by default verhindert dat de medische informatie op voorhand kan worden opgevraagd.

Ten aanzien van dit punt heeft SZW een concept wijzigingsregeling opgesteld in december 2020 bij het vorige wetsvoorstel dat deze maatregel regelde. Deze wijzigingsregeling wijzigt de Regeling SUWI. Met deze wijziging wordt een wettelijke grondslag gecreëerd zodat UWV de gegevens over de gezondheid in het RIV bij de WIA-aanvraag kan blijven ontvangen voor de uitvoering van de WIA-claimbeoordeling. Dit voorstel is komen te vervallen met het intrekken van het wetsvoorstel RIV-toets zonder VA per mei 2023. Dit zal nu alsnog geregeld moeten worden.

Digitaliseren RIV-stukken waaronder BAR

Hoewel aanleveren van documenten vormvrij is en blijft, bestaat er een grote behoefte om te digitaliseren. Met de beoogde wetswijziging wordt het gebruik van de BAR 3.0 als standaard onderdeel bij de uitwisseling van de gegevens tussen bedrijfsartsen en arbeidsdeskundigen noodzakelijk.

UWV werkt op dit moment samen met de pakketleveranciers voor arbodiensten aan de ontwikkeling van het digitaliseren van het RIV en de BAR. De gegevens worden dan als gestructureerde data ontvangen door UWV en niet langer in de vorm van een formulier. De uitwisseling van gegevens vindt plaats in het kanaal Digipoort. Met behulp van een leesapplicatie wordt de data weer omgezet in een pdf. De arbeidsdeskundige en de verzekeringsarts van UWV kunnen de gegevens vervolgens inzien door handmatig deze pdf te openen in het elektronisch archief.

UWV wil ook in het kader van deze uitvoeringstoets aangeven dat er – naast de hierboven geschetste verbetering – ook moderne bedrijfsvoering nodig is om structureel de kwaliteit en kwantiteit van de sociaal-medische dienstverlening te garanderen. Denk hierbij aan een fundamenteel herontwerp van de processen, herschikking van taken, innovatief versterken van Sociaal Medische Centra en digitalisering/modernisering van de IT-systemen. De RIV-toets en het gebruik van de BAR zijn nadrukkelijk onderdeel van onze dienstverlening. Daarom is als het gaat om het RIV en de BAR een volgende digitaliseringsslag noodzakelijk. Denk aan een achterliggende applicatie die de BAR data toont in het scherm en een selectie of samenvatting maakt. Deze applicatie kan ook op basis van aangeleverde data automatisch werkprocessen starten. Of denk aan automatische toetsen op volledigheid van de gegevens of het automatisch starten van een bepaalde workflow op basis van de ontvangen data. Een vooronderzoek is nodig om te maken keuzes in kaart te brengen.

Minimale implementatietermijn

De minimale implementatietermijn zonder noodzakelijke digitalisering van het RIV bedraagt vanaf de officiële implementatieopdracht 9 maanden.

Voor het vooronderzoek ten behoeve van de digitalisering van het RIV moet UWV de opdracht minimaal 18 maanden van tevoren krijgen.

Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

De structurele uitvoeringskosten zijn opgebouwd uit enerzijds vermindering van de benodigde capaciteit van verzekeringsartsen en anderzijds een toename in benodigde capaciteit van arbeidsdeskundigen bij de uitvoering van RIV-toetsen. Daarnaast zal sprake zijn van een toename van de benodigde tijd bij de claimbeoordelingen en zal het aantal loonsancties afnemen. Daardoor zal ook

het aantal bezwaarzaken afnemen. Hierbij moet vermeld worden dat een vermindering van benodigde capaciteit verzekeringsartsen door deze maatregel een verschuiving van capaciteit betekent naar de andere producten waar een tekort aan capaciteit is.

Bij de berekening van tijdsbesparing is geen rekening gehouden met het gebruik van de BAR in 2028. Op dit moment is nog niet bekend hoe dit de uitvoeringstijd van het proces van de RIV toets zal veranderen. De beheerkosten digitalisering RIV is een globale inschatting die afhankelijk is van te maken keuzes vanuit een vooronderzoek.

Structurele kosten (€ mln)	2028	2029	2030 ev
Ondersteuning, beheer en onderhoud	-	-	-
Toename werkzaamheden uitvoering	4,7	4,7	4,7
Afname werkzaamheden uitvoering	-4,2	-4,2	-4,2
Bezwaarzaken	-0,5	-0,7	-0,8
Klant- en kenniscommunicatie	-	-	-
Opleidingen	0,4	-	-
Beheerkosten digitalisering RIV	1,4	1,4	1,4
Totale structurele kosten	1,8	1,2	1,1

De implementatiekosten bestaan met name uit procesaanpassingen en aanpassingen in de IV ondersteuning van het RIV proces. Hiervoor wordt een tijdelijke projectorganisatie van negen maanden opgezet.

Incidentele kosten (€ mln)	2027
Beleid, procesontwerp en wetstechnisch handboek	-
Aanpassingen opleiding, werkinstructies en brieven	0,1
Ontwerp, bouw, test en implementatie systemen	0,1
Klant- en kenniscommunicatie	0,4
Projectorganisatie	0,2
Digitalisering RIV	2,4
Totale incidentele kosten	3,2

Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie

In het wetsvoorstel is opgenomen dat het verschil in oordeel tussen de bedrijfs- en verzekeringsarts jaarlijks gemonitord wordt. Het wetsvoorstel wijzigt echter niet het verschil in beoordelingskader van de bedrijfsarts ten behoeve van de re-integratie en het beoordelingskader van de verzekeringsarts met betrekking tot de claimbeoordeling. Daarom is voor UWV niet duidelijk wat SZW wil monitoren en welk mogelijk effect SZW van het wetsvoorstel verwacht en wil onderzoeken en wat voor conclusies de wetgever hieraan wil verbinden.

Het effect dat UWV verwacht is zoals boven beschreven. In het algemeen kan daarop een effectmetingsonderzoek ingesteld worden. De verschillende beoordelingskaders leiden in een aantal gevallen tot een ander inzicht over de belastbaarheid. Momenteel komt dit naar voren bij de RIV-toets. Als de verzekeringsarts geen rol meer speelt in de RIV-toets, komen deze verschillen pas bij de eindewachttijdbeoordeling aan het licht. Wellicht dat kwalitatief dossieronderzoek een optie is. UWV stelt voor hierover nadere gesprekken aan te gaan met SZW.

2. Kwijtschelden voorschotten

Kwijtschelden voorschotten

Wettelijk verankeren kwijtscheldingsbeleid

Doel voorstel

Deze wetswijziging is een wettelijke verankering van het huidige tegenwettelijke beleid om voorschotten onder voorwaarden kwijt te schelden.

Oordeel UWV

De beoogde wetswijziging is voor UWV uitvoerbaar.

Toelichting

Het afwegingskader rond kwijtschelden dat eerder is opgesteld door UWV, is al geïmplementeerd. De wettelijke verankering verandert niets aan deze huidige uitvoeringspraktijk.

Uitvoeringskosten

De totale incidentele kosten bedragen €100.000,-. Er zijn geen structurele kosten.

Oordeel: 1

1. Ja (uitvoerbaar)
2. Ja, mits (uitvoerbaar mits in het voorstel rekening wordt gehouden met de gemaakte opmerkingen)
3. Nee, tenzij (niet uitvoerbaar tenzij het voorstel op onderdelen wordt aangepast)
4. Nee (niet uitvoerbaar vanwege ernstige bezwaren)

Kader

Het implementeren van het hier beoordeelde voorstel vereist inzet van schaarse ICT- capaciteit. UWV en SZW hebben afgesproken om periodiek in samenspraak te bezien welke keuzes we gaan maken over de inzet van beschikbare ICT- capaciteit. Dit geldt voor het implementeren van zowel nieuwe wet- en regelgeving als overige verandertrajecten binnen UWV.

2.1. Uitgangspunten / voorwaarden

Vanwege de achterstanden ontvangen veel cliënten voor lange tijd een voorschot. Dit kan leiden tot hoge terugvorderingen buiten de schuld van cliënten om. Daarom voert UWV al een aantal jaar tegenwettelijk beleid door verstrekte voorschotten onder voorwaarden kwijt te schelden. Door het kwijtschelden van voorschotten kan voorkomen worden dat cliënten geldproblemen krijgen of dat hun geldproblemen groter worden. Met deze wetswijzing wordt dit beleid verankerd in de wet.

De beoogde wetswijziging creëert een bevoegdheid om WIA- en TW-voorschotten kwijt te schelden onder bij algemene maatregel van bestuur te stellen voorwaarden. De wetswijziging heeft op zichzelf geen effect. Het treffen van de algemene maatregel van bestuur zal wel leiden tot effect. De algemene maatregel van bestuur moet nog uitgewerkt worden. Deze uitwerking zal in lijn zijn met het huidige tegenwettelijke beleid.

In de kern houdt het tegenwettelijke beleid in dat UWV kan afzien van het terugvorderen van voorschotten als:

- de cliënt het voorschot heeft ontvangen in afwachting van een beslissing over het recht op een WIA-uitkering (waarvoor een arbeidsongeschiktheidsbeoordeling noodzakelijk is) en moet het voorschot nadien geheel of gedeeltelijk terugbetalen;
- de late beslissing over het WIA-recht is niet te wijten aan de cliënt zelf (bijvoorbeeld doordat de cliënt niet meewerkt aan het medisch onderzoek) en
- het onverschuldigd betaalde voorschot kan niet worden verrekend met een andere uitkering die over dezelfde periode wordt verstrekt (waaronder een WW-uitkering).

De bevoegdheid om af te kunnen zien van terugvordering van onverschuldigd betaalde voorschotten ziet zowel op de situatie waarin het gaat om een primaire WIA-claimbeoordeling bij het bereiken van de eindwachttijd als op de situatie waarin het gaat om een claimbeoordeling naar aanleiding van een aanvraag om herleving of later ontstaan van het WIA-recht¹. Ook in die laatste gevallen kan er immers sprake zijn van voorschotten waarvan na de claimbeoordeling blijkt dat deze onverschuldigd zijn betaald.

Dit wetsvoorstel regelt verder dat de bepalingen op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip komen te vervallen. In dat geval vervalt ook de onderliggende algemene maatregel van bestuur. Vanaf de datum van intrekking heeft UWV dan niet langer de hiervoor omschreven bevoegdheid om af te zien van het terugvorderen van voorschotten die zijn verstrekt in afwachting van de beoordeling van het recht op een WIA-uitkering.

¹ Artikelen 48, 50, 55 en 57 van de Wet WIA

2.2. Beoordelingspunten

Uitvoerbaarheid

Het afwegingskader rond kwijtschelden dat eerder is opgesteld door UWV, is al geïmplementeerd. De wettelijke verankering verandert niets aan deze huidige uitvoeringspraktijk. Er is daarom voor de implementatie geen impact. Pas uit de AMvB zal blijken wat UWV moet uitvoeren en of dat uitvoerbaar is. UWV zal op de AMvB ook een uitvoeringstoets doen.

Wel is de wettelijke verankering tijdelijk. De termijn is hierbij niet bekend, maar dit betekent dat als de wet vervalt ook het kwijtschelden van voorschotten vervalt. Die verandering moet dan doorgevoerd worden in werkinstructies, opleidingsmateriaal en de uitvoering moet hierover geïnformeerd worden.

Effectiviteit

Niet van toepassing. Er wordt alleen een wettelijke grondslag in het leven geroepen.

Effecten voor klanten

De voorgestelde aanpassing heeft geen directe gevolgen voor cliënten. Door UWV wordt reeds tegenwettelijk beleid inzake het kwijtschelden van WIA- en TW-voorschotten gevoerd en dit wordt door cliënten als positief ervaren. Cliënten zijn regelmatig bang zijn om grote bedragen terug te moeten betalen. Met deze wetswijziging ontstaat er meer rechtszekerheid en een duidelijk toetsingskader voor de rechterlijke macht.

Handhaafbaarheid

Het wetsvoorstel heeft geen impact op de handhaafbaarheid.

Informatie- en gegevenshuishouding

Het wetsvoorstel heeft geen impact op de informatie- en gegevenshuishouding.

Minimale implementatietermijn

De implementatietermijn voor Digitale dienstverlening bedraagt maximaal 3 maanden voor analyse op het wijzigen van bestaande content en op aanvullende content van de communicatiekanalen en – middelen van UWV. De implementatietermijn na ontvangst van de implementatieopdracht bedraagt daarom maximaal 3 maanden.

Enmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

De incidentele kosten zijn gebaseerd op inhoudelijke aanpassingen voor brieven, telefonie en UWV.nl. Er zijn geen structurele kosten.

Incidentele kosten (€ mln)	2026	Totaal
Beleid, procesontwerp en wetstechnisch handboek	-	
Aanpassingen opleiding, werkinstructies en brieven	-	
Ontwerp, bouw, test en implementatie systemen	-	
Klant- en kenniscommunicatie	0,1	0,
Projectorganisatie	-	
Totale incidentele kosten	0,1	0,

Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie

Het wetsvoorstel heeft geen impact op de verantwoordings-en beleidsinformatie.

3. Financiering kwijtgescholden en lopende WIA-voorschotten

Samenvatting en oordeel 09-12-2025

Financiering kwijtgescholden en lopende WIA-voorschotten

Onderdeel U-toets Wet Wijziging toets op re-integratie-inspanningen en WIA-voorschotregeling

Doel voorstel

Het wetsvoorstel bewerkstelligt een andere financieringswijze van de voorschotten waarbij zowel de lopende als kwijtgescholden voorschotten uit de Arbeidsongeschiktheidsfondspremie (Aof-premie) worden betaald. Op dit moment worden alle kwijtgescholden voorschotten betaald vanuit het Aof en de Whk. Dit betekent dat de publieke verzekerde werkgever deels de kwijtgescholden voorschotten van zowel de publiek verzekerde werkgever als de eigenrisicodragers betaalt. De kwijtgescholden voorschotten werken op dit moment nog niet door in de gemiddelde Whk-premie voor (middel)grote publiek verzekerde werkgevers, maar rond 1 januari 2027 zal UWV de gemiddelde Whk-premie van de (middel)grote publiek verzekerde werkgevers wel minimaal moeten verhogen om de premie lastendekkend te houden. Het doel van het wetsvoorstel is om de kwijtgescholden voorschotten niet meer te betalen via de Whk, maar volledig ten laste te laten komen van het Aof. Op deze manier dragen zowel de publiek als privaat verzekerde werkgevers de kosten.

Daarnaast zal per 1 januari 2027 een tijdelijke oplossing komen voordat het wetsvoorstel mogelijk in werking zal kunnen treden. Deze tijdelijke oplossing verloopt via de invoering van een Amvb, waarbij geld zal worden overgeheveld (bij kwijtgescholden voorschotten) van het Aof naar de Whk. De uitvoeringstoets voor deze AMVB verwacht UWV begin januari 2026.

Oordeel UWV

Ja, mits;

- Het wetsvoorstel wordt gewijzigd voor het onderdeel waarbij werkgever per cliënt het voorschot wel of niet mag betalen.
- Het wetsvoorstel wordt gewijzigd voor het onderdeel waarbij werkgever de keuze heeft om het voorschot zelf te betalen.
- Het past binnen de prioritering van het projectportfolio

Ad 1) Dit gezien de extra complexiteit dat dit oplevert in registratie en afrekening na beoordeling. Deze aanpassing lijkt onhaalbaar en tijdrovend.

Ad 2) Het zelf betalen van het voorschot van werkgever vraagt om een complexe wijziging. Dit vraagt een complexe administratieve aanpassing in de systemen bij Uitkeren.

Ad 3) Het past binnen de prioritering van het projectportfolio. Afhankelijk van deze prioritering zal terzijner tijd een afweging moeten worden gemaakt over de voorrangsbepaling van de implementatie van dit wetsvoorstel vs mogelijke andere wetsvoorstellen die een positieve impact kunnen hebben op de capaciteitsproblematiek rondom de achterstanden in de WIA beoordelingen.

Oordeel: 2

1. Ja (uitvoerbaar)
2. **Ja, mits** (uitvoerbaar mits in het voorstel rekening wordt gehouden met de gemaakte opmerkingen)
3. Nee, tenzij (niet uitvoerbaar tenzij het voorstel op onderdelen wordt aangepast)
4. Nee (niet uitvoerbaar vanwege ernstige bezwaren)

Kader

Het implementeren van het hier beoordeelde voorstel vereist inzet van schaarse ICT- capaciteit. UWV en SZW hebben afgesproken om periodiek in samenspraak te bezien welke keuzes we gaan maken over de inzet van beschikbare ICT- capaciteit. Dit geldt voor het implementeren van zowel nieuwe wet- en regelgeving als overige verandertrajecten binnen UWV.

Toelichting

Het voorstel zorgt voor een evenwichtigere verdeling van de financiering van de voorschotten en voorkomt het huidige foutgevoeligere proces bij de huidige WHK-toerekeningen van de voorschotten. Echter dient de afweging gemaakt te worden of de baten van dit wetsvoorstel – ook gelet op het tijdsverloop tussen opstellen huidig wetsvoorstel en implementatie - opwegen tegen de lasten. Indien het aantal voorschotten richting 2030 significant afneemt, dan is deze werkwijze mogelijk niet meer nodig, maar als het aantal voorschotten toeneemt mogelijk wel. Graag bezien we samen met het ministerie van SZW aan de hand van de ontwikkeling van het aantal voorschotten in 2028 of implementatie van dit wetsvoorstel nog nodig is.

Uitvoeringskosten

De incidentele uitvoeringskosten bedragen €2.000.000,- De structurele uitvoeringskosten bedragen €300.000,-.

3.1. Uitgangspunten / voorwaarden

Aanpassing in de wet

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd een wijziging te bewerkstelligen aan Artikel I Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen:

- Aan artikel 82, eerste lid, wordt toegevoegd: 'Indien de eigenrisicodragers op grond van artikel 84, eerste lid, gebruik maakt van de bevoegdheid het voorschot op de WGA-uitkering namens het UWV aan de verzekerde te betalen, draagt de eigenrisicodragers tevens het risico van betaling van het voorschot op die uitkering.'
- Artikel 84 wordt als volgt gewijzigd:
 1. Aan het eerste lid wordt een zin toegevoegd, luidende: Indien het UWV de verzekerde, bedoeld in artikel 82, eerste lid, een WGA-uitkering bij wijze van voorschot heeft toegekend, is de eigenrisicodragers bevoegd het voorschot op die uitkering namens het UWV aan de verzekerde te betalen, tenzij de verzekerde bij aanvang van de wachttijd meer dan een werkgever heeft, ook indien een of meer werkgevers eigenrisicodragers zijn, dan wel sprake is van de situatie, bedoeld in artikel 82, vierde lid.
 2. In het derde lid komt de derde zin te luiden: Indien de eigenrisicodragers de WGA-uitkering, die bij wijze van voorschot is toegekend, niet betaalt, betaalt het UWV het voorschot op deze uitkering.
 3. In het zesde lid wordt "de in het derde en vierde lid bedoelde bedragen" vervangen door "de in het derde lid, eerste zin, en vierde lid, bedoelde bedragen".

Financiering kwijtschelden en lopende WIA-voorschotten – huidige werkwijze

In 2021 is een tijdelijke oplossing (huidige werkwijze) voor de financiering van de WIA voorschotten tot stand gekomen, toen er binnen een korte tijd een stijgende lijn was in het aantal WIA-voorschotten. De huidige werkwijze werkt op een andere manier voor de eigenrisicodragers dan voor de publiek verzekerde werkgever.

1. Eigenrisicodragers

Bij deze tijdelijke oplossing, waarbij een WIA-voorschot geregistreerd wordt als een WGA loonaanvullingsuitkering, worden de voorschotten voor eigenrisicodragers deels toegerekend aan de betreffende eigenrisicodragers. Bij toekenning van de WGA-uitkering zal dit voorschot worden omgezet naar een WGA-uitkering. Wanneer een voorschot geen uitkering of een andere uitkering wordt, bijvoorbeeld een WW-uitkering of een IVA, dan wordt dit voorschot kwijtschelden voor de eigenrisicodragers. Dit kwijtschelden voorschot wordt deels betaald vanuit het Whk.

2. Publiek verzekerde werkgever

Voor publiek verzekerde (middel)grote werkgevers worden zowel de lopende als kwijtschelden voorschotten niet meegenomen in de individuele premie van werkgevers. Deze voorschotten worden uit de premieberekeningen gehaald. Als op de peildatum (september) van een lopend kalenderjaar nog steeds sprake is van een lopend voorschot, worden alle voorschotten voor dat gehele jaar handmatig verwijderd en vindt géén toerekening plaats aan de individuele werkgever. Ook niet meer op een later tijdstip, wanneer (bijvoorbeeld in januari van het nieuwe kalenderjaar) de WGA-uitkering wordt toegekend.

Gezien de stijging van de aantallen voorschotten zullen deze lasten per 1 januari 2027 (minimaal) doorwerken in de gemiddelde premie van de publiek verzekerde werkgever. Dit gezien de Whk-premie lastendeckend wordt vastgesteld en de kwijtschelden voorschotten mee worden genomen in het Whk premie percentage.

Financiering kwijtschelden en lopende WIA-voorschotten – toekomstige werkwijze zoals het wetsvoorstel dit beoogt

Het wetsvoorstel bewerkstelligt een andere financieringswijze, waarbij zowel de lopende als kwijtschelden voorschotten uit het Aof worden betaald. UWV stelt met terugwerkende kracht vast, of en welk recht op uitkering ontstaat. Deze uitkering zal op de juiste plek ten laste moeten worden gebracht. Ofwel: de lopende WIA-voorschotten die een IVA- of WGA-uitkering worden, worden met terugwerkende kracht verrekend met de desbetreffende uitkering, indien er recht op uitkering is.

Indien er geen sprake is van een recht op een uitkering of de uitkering is te hoog vastgesteld, dan wordt het onverschuldigd betaalde voorschot in principe teruggevorderd bij cliënt. Indien het voorschot niet geheel wordt teruggevorderd maar (geheel of gedeeltelijk) wordt kwijtschelden, dan wordt deze kwijtschelden ten laste gebracht van het Aof.

Voor de eigenrisicodrager zal de mogelijkheid zijn om een voorschot op een WIA-uitkering namens UWV aan een (ex-)werknemer te kunnen betalen of deze zelf te betalen. Verdere uitwerking hiervan kan teruggevonden worden bij de gevolgen voor de (zelfbetalende) eigenrisicodrager.

Gevolgen voor de (zelfbetalende) eigenrisicodrager

Eigenrisicodrager dragen, anders dan publiek verzekerde werkgevers, onder voorwaarden gedurende een periode het risico van betaling van de WGA-uitkering van een (ex-)werknemer. Daarmee draagt de eigenrisicodrager in de huidige praktijk ook het risico van betaling van het voorschot op een WIA-uitkering, omdat het voorschot nu betaald wordt als een WGA loonaanvullingsuitkering. UWV rekent deze toe aan verstrekte voorschotten en verhaalt deze op de eigenrisicodrager. De Centrale Raad van Beroep heeft in dit verband bij uitspraak van 5 september 2024 (ECLI:NL:2024:1717) geoordeeld dat UWV hiervoor sinds 1 januari 2022, door de wijziging van artikel 84, derde lid, van de Wet WIA, een wettelijke bevoegdheid heeft.

Het wetsvoorstel bewerkstelligt een andere financieringswijze, waarbij zowel de lopende als kwijtschelden voorschotten uit de Arbeidsongeschiktheidsfondspremie (Aof-premie) worden betaald. Om dit te kunnen uitvoeren wordt naast de IVA en WGA binnen de WIA het voorschot als een aparte WIA-uitkering geadministreerd. Hiermee worden de lopende en kwijtschelden voorschotten in eerste instantie niet meer betrokken worden in het hybride stelsel. De Aof-premie maakt daar namelijk geen deel van uit.

Dit wetsvoorstel regelt dat zowel de zelfbetalende ERD als de betaal-verhaal ERD ervoor kunnen kiezen het voorschot zelf te betalen. Deze keuze staat los van de keuze van de ERD voor het wel of niet zelf betalen van de WGA-uitkering. De keuze voor het wel of niet zelf betalen van het voorschot aan (ex-)werknemer zal gemaakt moeten worden voorafgaand aan de voorschotbeschikking van desbetreffende cliënt. Dit betekent dus dat werkgever per (ex-)werknemer de keuze heeft om wel of niet het voorschot te betalen. Bij de keuze van de eigenrisicodrager om zelf het voorschot te betalen, kan gedacht worden aan CAO-regelingen waarmee een voorschot wordt aangevuld of achteraf niet geconfronteerd willen worden met (grote) uitkeringsbedragen, die door UWV op hem worden verhaald. Indien de eigenrisicodrager niet heeft gekozen om zelf het voorschot te betalen of de eigenrisicodrager verzaakt de betaling van het voorschot namens UWV aan de verzekerde te doen, zal de betaling door UWV worden verricht.

Tijdelijke oplossing tot inwerkingtreding wetsvoorstel

Het is SZW bekend dat het niet mogelijk is om per 1 januari 2027 de financieringswijze aan te passen zoals beoogd met dit wetsvoorstel. Dit o.a. vanwege verschillende lopende projecten een andere (wachtende) aanpassingen.

Vanwege deze reden zal een tijdelijke grondslag gevonden moeten worden om de financiering aan te passen totdat de financieringswijze, zoals beoogd in dit wetsvoorstel, gerealiseerd kan worden. SZW zal hiervoor een Algemene maatregel van Bestuur aandragen. Deze algemene maatregel van bestuur houdt in dat vanaf 1 januari 2027 (indien uitvoeringstechnisch mogelijk) tot de inwerkingtreding van het wetsvoorstel er een overheveling zal plaatsvinden van de kwijtschelden voorschotten van het Aof naar het Whk. Voor deze AmvB zal een afzonderlijke verzoek voor u-toets komen. Hier zullen de verdere voorwaarden nader worden uitgewerkt.

Wel kan de vraag worden gesteld welke toegevoegde waarde de structurele oplossing heeft, wetende dat:

- Vereenvoudiging van de WIA noodzakelijk is voor een toekomstbestendige uitvoering van de wet;
- Met deze vereenvoudiging het ook niet langer nodig zal zijn om gebruik te maken van voorschotten;
- De implementatie van het voorstel een nieuwe WIA-soort 'voorschot' creëert, naast de huidige IVA- en WGA-uitkering en de uitvoering van de WIA (nog) complexer maakt;
- Daarnaast vraagt implementatie van het voorstel om (grote) IV-inspanningen op de WIA die onnodig zullen blijken wanneer noodzakelijke vereenvoudiging van de WIA leidt tot een sterke vermindering van het aantal voorschotten;
- Bovengenoemde tijdelijke oplossing eenzelfde resultaat op zal leveren voor werkgevers.

Voorwaarden

- Het voorstel heeft een sterke relatie met eventuele (wettelijke) maatregelen WIA en de mogelijke effecten op de aantallen voorschotten: bij het teruglopen van het aantal voorschotten door wetswijzigingen in de WIA zal tijdig besluitvorming moeten plaatsvinden over het voortzetten van de implementatie van onderhavig wetsvoorstel.
- Het wetsvoorstel is alleen implementeerbaar na vervanging van het uitkeringssysteem ResaFasa.
- Voorafgaand aan implementatie is het van belang dat de re-integratieverplichting nader wordt geduid. Zie hiervoor verdere toelichting bij 'effecten voor klanten'.

3.2. Beoordelingspunten

Uitvoerbaarheid

Het voorstel is voor UWV uitvoerbaar met enkele (grotere) aandachtspunten. Van twee onderdelen wordt aangeraden deze uit het wetsvoorstel te halen, omdat deze de complexiteit sterk vergroten. Dit betreft:

1. Het onderdeel waarbij werkgever per cliënt het voorschot wel of niet mag betalen.
2. Het onderdeel waarbij werkgever de keuze heeft om het voorschot zelf te betalen.
3. Het past binnen de prioritering van het projectportfolio

Ad 1) Het wetsvoorstel creëert de mogelijkheid dat de ERD WGA op cliëtniveau kan kiezen het voorschot wel of niet zelf te betalen. Dit vraagt veel extra capaciteit en geld – per aanvraag moet een extra contactmoment worden ingeregeld en vastgelegd en levert daarnaast grote extra complexiteit op in registratie en afrekening na beoordeling. Het vraagt om een geheel nieuw administratiesysteem. Deze mogelijkheid wordt hierdoor als ongewenst beoordeeld.

Ad 2) Het aan de werkgever de keuze te laten om het voorschot zelf te betalen vraagt een geheel nieuwe administratie en wordt als (zeer) onwenselijk beschouwd.

Ad 3) Het past binnen de prioritering van het projectportfolio. Afhankelijk van deze prioritering zal terzijner tijd een afweging moeten worden gemaakt over de voorrangsbepaling van de implementatie van dit wetsvoorstel vs mogelijke andere wetsvoorstellen die een positieve impact kunnen hebben op de capaciteitsproblematiek rondom de achterstanden in de WIA beoordelingen.

Algemeen aandachtspunt

Ook bij het weglaten van bovenstaande onderdelen leidt het wetsvoorstel tot een aanzienlijke toename van de complexiteit binnen de WIA en vergt een aanzienlijke aanpassing in het interne ketenproces om ervoor te zorgen dat er geen fouten gemaakt worden in de uitvoering en verantwoording richting de fondsen.

In het uitkeringssysteem WIA moet een nieuwe uitkering worden gecreëerd, waardoor de WIA systeemtechnisch zal bestaan uit 3 soorten uitkeringen: Voorschot, WGA en IVA.

Om een voorschot WIA altijd te financieren vanuit het Aof en bij het definitief vaststellen zal dit fonds correct moeten worden omgezet naar het juiste fonds. Dit vraagt een aanpassing van zowel de uitkeringsadministratie WIA als de financiële en fondsadministratie bij VEV (Verwerken Financiële Verplichtingen).

Een belangrijk aandachtspunt is de inpasbaarheid van het wetsvoorstel binnen de prioritering van het projectportfolio. Het wetsvoorstel verzorgt een oplossing voor een probleem dat is ontstaan door de achterstanden bij de beoordelingen door UWV. Voorafgaand aan implementatie is het raadzaam een afweging te maken over de voorrangsbepaling van de implementatie van dit wetsvoorstel vs mogelijke andere wetsvoorstellen die een positieve impact kunnen hebben op de capaciteitsproblematiek.

Effectiviteit

Er bestaan aarzelingen over de effectiviteit van het wetsvoorstel. UWV zal veel capaciteit moeten inzetten en kosten moeten maken voor dit wetsvoorstel, terwijl de oorsprong van het vraagstuk ligt bij de capaciteitsproblematiek bij de beoordelingen. De verandering vergt een aanzienlijke aanpassing in het ketenproces om ervoor te zorgen dat er geen fouten gemaakt worden in de uitvoering en verantwoording richting de fondsen. Om een voorschot WIA altijd te financieren vanuit het Aof en bij het definitief vaststellen van de WGA uitkering dit fonds correct om te zetten naar het juiste fonds is zowel een aanpassing WIA nodig, als een aanpassing aan de financiële administratie.

Het voorstel leidt daarbij wel tot de invoering van een minder foutgevoelig premieberekeningsproces Whk dan in de huidige situatie. In de huidige werkwijze is het signaleren, controleren en verwijderen van voorschotten uit het lijstwerk van SMZ en Uitkeren een jaarlijks complex en daarmee foutgevoelig proces. Daarnaast is het niet in alle gevallen mogelijk om een voorschot te signaleren c.q. te verwijderen, zodat in een aantal gevallen onterechte toerekening en een onjuiste premieberekening

Whk plaatsvindt. Door de voorgestelde financieringswijze (voorschotten komen ten laste van het Aof) vervalt deze complexe en foutgevoelige werkwijze.

Daarnaast zijn er nog een aantal positieve effecten van het wetsvoorstel. Deze zijn terug te vinden onder het volgende kopje: 'de effecten voor klanten'.

Effecten voor klanten

De volgende mogelijke positieve effecten treden op voor de werkgever

- Dit wetsvoorstel heeft effect op werkgevers en verzekert een gelijk speelveld in de hybride markt. De publiek verzekerde werkgever betaalt niet meer de kwijtscholden voorschotten van de eigenrisicodragers doordat de kwijtscholden voorschotten niet meer via de Whk verlopen. Daarnaast zullen de kwijtscholden voorschotten in zijn geheel niet meer deels ten laste komen van de Whk maar geheel van het Aof. Alle werkgevers betalen de Aof-premie en niet alleen de publiek verzekerde werkgever.
- In de huidige situatie kan sprake zijn van een bevoordeling van (middel-)grote publiekverzekerde werkgevers vanwege de huidige peildatum (september) waarop voorschotten worden kwijtscholden en nog geen WGA uitkering is toegekend. Eenmaal verwijderde voorschotten kunnen nu niet meer worden toegerekend aan individuele werkgevers. Dit wordt met dit wetsvoorstel ondervangen.
- Op de betaalspecificatie en jaaropgave van werkgever zal in de nieuwe situatie duidelijk zijn dat het gaat om een WIA-voorschot. Dit komt door de aanpassingen in de systemen waar daadwerkelijk het 'WIA voorschot' als uitkering wordt ingeregeld en dit dus ook gecommuniceerd kan worden richting werkgever.

De volgende mogelijke positieve effecten treden op voor de cliënt

- Het wordt onmogelijk voor cliënten om aan het einde van de voorschotsperiode een dubbele betaling plaatsvindt, in het geval de WIA aanvraag een IVA uitkering wordt. Hierdoor hoeft niet op een later tijdstip verrekend te worden met cliënt door werkgever.

De volgende mogelijke negatieve effecten treden op voor de cliënt:

- Het wetsvoorstel brengt een verschuiving van financiële prikkels met zich mee en daardoor ook mogelijk een verschuiving wat betreft de re-integratiekant. Voor eigenrisicodragers waarbij UWV de voorschotten betaald wordt er geen toerekeningsbesluit meer afgegeven aan de werkgever. Dit betekent dat de werkgever geen brief meer ontvangt, waarin wordt aangegeven dat de eigenrisicodrager verplicht is te reintegreren. Dit omdat de werkgever door de wijziging in financiering geen belanghebbende meer is. Echter is er geen wettelijke verplichting van de werkgever om in de voorschotsperiode te reintegreren. Deze discussie reikt verder dan alleen het onderwerp financiering voorschotten en krijgt aandacht vanuit UWV als SZW.

Handhaafbaarheid

Geen impact.

Informatie- en gegevenshuishouding

De wijziging van "financiering voorschotten en kwijtscholding" betekent een aanpassing in de informatiehuishouding en -voorziening. Om een voorschot WIA altijd te financieren vanuit het Aof én bij het definitief vaststellen dit fonds correct om te zetten naar het juiste fonds is er een aanpassing aan zowel de uitkeringsadministratie WIA nodig als aan de financiële administratie

UWV verwacht invulling te geven aan het wetsvoorstel door altijd uit te gaan van 'code uitkering = WIA' en met een nieuw aanvullend gegeven te duiden of het gaat om een 'Voorschot', 'WGA' of 'IVA' uitkering. In feite is het voorschot daarmee een nieuw soort WIA-uitkering.

Impact van keuzemogelijkheid voor eigenrisicodragers om per werknemer te bepalen of zij zelf het voorschot betalen of UWV. Keuze moet geregistreerd en goed afgehandeld kunnen worden.

Zonder volledig te willen zijn onderstaand een indicatie van de noodzakelijke aanpassingen:

- Aanpassingen Datamodel; extra nieuwe gegeven mbt voorschot, WGA of IVA en extra nieuw gegeven wie voorschot betaalt (UWV of ERD)
- Aanpassingen accorderen, bruto module, maandvaststelling, twk mutaties, etc. voor de nieuwe uitkering voorschot
- Aanpassing interface bestand naar Excasso
- Aanpassingen in keten richting DataWarehouse, SUAG, etc door andere registratie van voorschot
- Aanpassingen om te zorgen dat het voorschot buiten de premiedifferentiatie blijft
- Aanpassingen om te zorgen dat het voorschot goed toegerekend, verhaald of gecompenseerd wordt; ook in verband met de keuzemogelijkheid van ERD om zelf het voorschot te betalen
- Conversies: De code uitkering is momenteel een sleutelgegeven in het Excasso complex. Om dit gegeven te converteren naar de code uitkering = 'WIA' en de oude code uitkering te vertalen naar het nieuwe aanvullende gegeven (regeling), 'Voorschot', 'WGA' of 'IVA' dient ook bij het uitkeringssysteem WIA een conversie plaats te vinden om goed te kunnen (blijven) aanleveren van brutobedragen aan Excasso.
- Aanpassingen betaalspecs en jaaropgave
- Aanpassingen nog te bepalen aantal raadpleegschermen (ev handmatige betaling etc)

Naast bovenstaande aanpassingen zijn aanpassingen werkinstructies, belscripts en handboeken noodzakelijk.

Minimale implementatietermijn

Het wetsvoorstel kan pas worden gerealiseerd na afronding van zowel Pulse (de vervanging van het uitkeringssysteem ResaFasa) als IKV. Dit betekent een eerste mogelijkheid tot implementatie per 1-1-2030 mits de definitieve opdracht voor 1 januari 2029 wordt gegeven.

De realisatiedatum is daarnaast afhankelijk van de totstandkoming en prioritering van andere wetwijzigingen.

Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

Incidentele kosten (€ mln)	2029	Totaal
Beleid, procesontwerp en wetstechnisch handboek	0,0	0,0
Aanpassingen opleiding, werkinstructies en brieven	0,0	0,0
Ontwerp, bouw, test en implementatie systemen	2,0	2,0
Klant- en kenniscommunicatie	0,0	0,0
Projectorganisatie	-	-
Totale incidentele kosten	2,0	2,0

Totale kosten (€ mln)	2029	2030	2031 e.v.
Incidentele kosten	2,0	-	-
Structurele kosten	-	0,3	0,3
Totale kosten	2,0	0,3	0,3

Gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie

Het wetsvoorstel kent meerdere gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie. De exacte invulling zal nog met SZW moeten worden besproken.

In ieder geval zal naast het ontstaan van een 'nieuwe' uitkering (instroom, duur), de wijziging van "financiering voorschotten en kwijtschelding" tot een andere fondsverantwoording leiden.

4. Aanpassing regels bij beëindiging van het recht op Wajong

Aanpassing regels bij beëindiging van het recht op Wajong

Doel voorstel

De voorgestelde aanpassingen aan de Wajong dienen twee doelen:

1. De regels voor beëindiging van de oude Wajong en Wajong 2010 worden gewijzigd zodat cliënten die arbeid verrichten in beschut werk en cliënten die werken met loondispensatie of loonkostensubsidie hun Wajongrecht niet meer verliezen als zij vijf jaar werken naast hun Wajonguitkering en na afloop van die vijf jaar meer dan 75% van het maatmaninkomen verdienen.
2. De mogelijkheid tot herleving van het garantiebedrag wordt beperkt tot maximaal 12 maanden na beëindiging van het Wajongrecht. Het garantiebedrag is bedoeld als overgangsregeling bij de inwerkingtreding van de nieuwe rekenregels per 1 januari 2021. Een onbeperkte mogelijkheid tot herleving tot aan de AOW-leeftijd past niet bij de aard en bedoeling van het garantiebedrag als overgangsbepaling.

Oordeel UWV

Het voorstel is uitvoerbaar voor UWV vanwege de beperkte impact.

Toelichting

Zie toelichting bij de beoordelingspunten.

Uitvoeringskosten

De totale incidentele kosten bedragen €100.000,-. Er zijn geen structurele kosten.

Oordeel: 1

1. Ja (uitvoerbaar)
2. Ja, mits (uitvoerbaar mits in het voorstel rekening wordt gehouden met de gemaakte opmerkingen)
3. Nee, tenzij (niet uitvoerbaar tenzij het voorstel op onderdelen wordt aangepast)
4. Nee (niet uitvoerbaar vanwege ernstige bezwaren)

Kader

Het implementeren van het hier beoordeelde voorstel vereist inzet van schaarse ICT- capaciteit. UWV en SZW hebben afgesproken om periodiek in samenspraak te bezien welke keuzes we gaan maken over de inzet van beschikbare ICT- capaciteit. Dit geldt voor het implementeren van zowel nieuwe wet- en regelgeving als overige verandertrajecten binnen UWV.

4.1. Uitgangspunten / voorwaarden

De wijzigingen

1. Arbeid verricht in beschut werk wordt buiten beschouwing gelaten
2. Loondispensatie en loonkostensubsidie worden buiten beschouwing gelaten
3. Beperking mogelijkheid herleving garantiebedrag

1. Arbeid verricht in beschut werk wordt buiten beschouwing gelaten

Het recht op inkomensondersteuning op grond van de Wajong eindigt als iemand meer dan 75% van het maatmaninkomen verdient na vijf jaar onafgebroken te hebben gewerkt. Werk dat verricht wordt in het kader van de Wet sociale werkvoorziening wordt hierbij buiten beschouwing gelaten. Dat betekent dat de Wajong-uitkering voor iemand die werkt in het kader van de Wet sociale werkvoorziening niet wordt beëindigd ook al verdient de cliënt meer dan 75% van het maatmaninkomen. De Wet sociale werkvoorziening is per 1 januari 2015 afgesloten voor nieuwe instroom. Sinds die datum kunnen mensen ondersteuning krijgen van gemeenten, onder meer in de vorm van beschut werk. In de huidige wet ontbreekt de mogelijkheid om arbeid verricht in beschut werk bij de beëindigingsgrond buiten beschouwing te laten. Dat wordt met dit wetsvoorstel toegevoegd. Zolang de cliënt deze vorm van arbeidsondersteuning nodig heeft, eindigt het recht op Wajong niet, ongeacht wat men verdient.

2. Loondispensatie en loonkostensubsidie worden buiten beschouwing gelaten

Het recht op Wajong eindigt niet als Wajonggerechtigden werken met behulp van bepaalde voorzieningen. Het gaat om voorzieningen als jobcoach, vervoersvoorzieningen of intermediaire voorzieningen zoals een tolk voor mensen met een auditieve beperking. Deze uitsluitingsronden op de beëindigingsgrond zien niet alleen op de situatie dat een Wajonggerechtigde meer dan 75% van het maatmaninkomen verdient na vijf jaar onafgebroken werken, maar ook op de situatie dat cliënt in staat is om meer dan 75% van het maatmaninkomen te verdienen (Wajong-2010) of dat de arbeidsongeschiktheid is geëindigd of beneden 25% is gedaald (oWajong)". Als de Wajonggerechtigde het werk volhoudt met behulp van deze vormen van arbeidsondersteuning zou het contraproductief zijn om het recht daarop te eindigen, omdat betrokkene deze ondersteuning en dan waarschijnlijk de baan zal verliezen. Daarom is in de Wajong geregeld dat het Wajong-recht blijft bestaan wanneer een Wajonggerechtigde gebruik maakt van structurele arbeidsondersteuning, ongeacht wat men verdient. Het is wenselijk om aan deze structurele arbeidsondersteuning twee instrumenten toe te voegen. Het gaat om loondispensatie en loonkostensubsidie. Ook deze instrumenten zorgen ervoor dat de Wajonggerechtigde aan het werk kan blijven. Dit wetsvoorstel regelt dat deze instrumenten worden toegevoegd aan de uitsluitingsgronden voor toepassing van de beëindigingsgronden. Het recht op Wajong wordt dan niet beëindigd als een Wajonggerechtigde werkt met loondispensatie of loonkostensubsidie, ongeacht wat er verdiend wordt.

Deze wijziging is begunstigend voor de Wajonggerechtigde. UWV zal vooruitlopend op de inwerkingtreding en in opdracht van het ministerie van SZW, deze wijziging toepassen op Wajonggerechtigden die op of na 1 januari 2026 vijf jaar arbeid hebben verricht en wiens recht op arbeidsondersteuning/uitkering nog niet is beëindigd.

3. Beperking mogelijkheid herleving garantiebedrag

Op basis van overgangsrecht bij de Wet vereenvoudiging Wajong ontvangt een deel van de werkende Wajonggerechtigden een Wajong-uitkering ter hoogte van het garantiebedrag. Het doel van het garantiebedrag was dat ten tijde van de inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging Wajong per 1 januari 2021 werkende Wajonggerechtigden niet als direct gevolg van de nieuwe rekenregels er in totaalinkomen op achteruit zouden gaan. Het garantiebedrag heeft niet tot doel om hen te allen tijde recht te geven op dit garantiebedrag. Vandaar dat er ook beëindigingsvoorwaarden gelden.

Dit wetsvoorstel regelt dat het recht op het garantiebedrag niet herleeft als de jonggehandicapte een jaar of langer geen recht op Wajong-uitkering heeft gehad. Hiermee wordt aangesloten bij de bestaande beëindigingsbepalingen bij een lopend Wajongrecht, namelijk:

- a. Het garantiebedrag stopt als de inkomensvoorziening of arbeidsongeschiktheidsuitkering een aaneengesloten periode van een jaar hoger is dan het garantiebedrag.
- b. Het garantiebedrag stopt ook als de Wajonggerechtigde gedurende een aaneengesloten periode van een jaar, geen inkomen uit arbeid (loondienst, zelfstandige of overige arbeid) of inkomen uit een andere ao-uitkering als WIA, WAO of WAZ heeft genoten.

Deze beëindigingsvoorwaarden voorkomen dat het garantiebedrag tot aan de AOW-gerechtigde leeftijd zou kunnen herleven. Dit is namelijk niet het doel van het garantiebedrag. UWV zal niet vooruitlopen op de inwerkingtreding omdat deze wijziging niet begunstigend is voor de Wajonggerechtigde.

Vooruitlopen op inwerkingtreding

- Wijzigingsvoorstellen 1 en 2 m.b.t. de beëindigingsvoorwaarden zullen formeel in werking treden per 1 januari 2028, met terugwerkende kracht per 1 januari 2026. Omdat deze wijzigingen begunstigend zijn voor de Wajonggerechtigde, zal UWV (in opdracht van het ministerie van SZW) vooruitlopend op de inwerkingtreding deze wijzigingen al toepassen op Wajonggerechtigden die op of na 1 januari 2026 vijf jaar arbeid hebben verricht en van wie recht op arbeidsondersteuning/uitkering nog niet is beëindigd.
- De beoogde ingangsdatum van wijziging 3, beperking van de mogelijkheid tot herleving van het garantiebedrag, is 1 januari 2028. Omdat deze wijziging niet begunstigend werkt voor Wajonggerechtigden zal UWV niet vooruitlopen op de inwerkingtreding.

4.2. Beoordelingspunten

Uitvoerbaarheid

De voorgestelde aanpassingen zijn uitvoerbaar voor UWV.

Effectiviteit

Het wetsvoorstel is effectief in het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van Wajonggerechtigden en het voorkomen van onbedoelde financiële nadelen.

Het is echter belangrijk om de impact van de in het wetsvoorstel opgenomen beperking van de herleving van het garantiebedrag goed te monitoren, zodat individuen die hierdoor nadelig worden getroffen, hierover tijdig goed geïnformeerd worden en eventuele passende ondersteuning krijgen. Het aantal beëindigingen na vijf jaar i.v.m. inkomsten uit arbeid neemt door voorstel 1 en 2 af, waardoor het indirecte effect kan zijn dat UWV minder herlevingsverzoeken ontvangt.

Door de beperking van de mogelijkheid tot herleving van het garantiebedrag met voorstel 3 is het echter ook voorstelbaar dat mensen eerder geneigd zijn om een herlevings- of heropeningsverzoek in te dienen bij UWV binnen een jaar na beëindiging van hun recht. UWV kan hierdoor in eerste instantie geconfronteerd worden met juist meer herlevings- of heropeningsverzoeken dan gebruikelijk. Op langere termijn zorgt dit echter voor minder herlevings- en heropeningsverzoeken.

Effecten voor klanten

- Voor Wajonggerechtigden die werken met ondersteuning (beschut werk, loondispensatie, loonkostensubsidie) is dit wetsvoorstel gunstig. Zij behouden hun uitkering en kunnen blijven werken zonder financiële onzekerheid. Dit wetsvoorstel biedt stimulans voor duurzame arbeidsparticipatie voor de Wajonggerechtigden.
- Met dit wetsvoorstel wordt alleen voor Wajongcliënten geregeld dat werken in beschut werk, met loondispensatie of loonkostensubsidie uitgezonderd worden voor beëindiging van het uitkeringsrecht. Mogelijk kunnen ook cliënten die werken met loonkostensubsidie of loondispensatie en met recht op een uitkering op basis van een van de andere arbeidsongeschiktheidswetten, zoals de WIA of de WAO, van wie het recht eindigt in verband met inkomen uit arbeid, onder verwijzing naar de voorgestelde regeling in de Wajong, proberen de beëindiging van het recht aanvechten. Een toelichting op dit punt is te vinden in de bijlage Wetstechnische opmerkingen.
- Voor een kleine groep Wajonggerechtigden die na een eerdere beëindiging van het Wajong-recht hiervoor wederom in aanmerking komt kan het wetsvoorstel nadelig zijn, omdat hun recht op het garantiebedrag niet meer herleeft als zij een jaar lang geen uitkering of arbeidsondersteuning ontvangen. Het garantiebedrag is echter bedoeld als overgangsrecht om financiële achteruitgang te voorkomen door invoering van nieuwe rekenregels per 1 januari 2021. Het garantiebedrag heeft niet tot doel om Wajonggerechtigden te allen tijde recht te geven op dit garantiebedrag.
- De beperking van de mogelijkheid tot herleving van het garantiebedrag leidt tot verschillen in uitkomsten afhankelijk van de situatie of een cliënt onder de oude Wajong of onder de Wajong 2010 valt. Bij de oude Wajong kan het recht op uitkering op een ander moment ontstaan dan in de Wajong-2010. In de oude Wajong is heropening van het recht op uitkering mogelijk met een jaar terugwerkende kracht (behoudens bijzondere gevallen) vanaf de datum van de aanvraag. De Wajong 2010 kent deze mogelijkheid niet en gaat het recht op uitkering in op het moment van de datum van de aanvraag. Dit effect is mogelijk onbedoeld. Een toelichting hierop is te vinden in de bijlage Wetstechnische opmerkingen.
- In de huidige wettekst wordt onderscheid gemaakt tussen de voorzieningen interne en externe jobcoaching. Dit blijkt echter een ommissie te zijn die ook met dit wetsvoorstel geadresseerd zou moeten worden. UWV vraagt daarom een wetsaanpassing toe te voegen aan dit wetsvoorstel waarmee het onderscheid tussen interne en externe jobcoaching vervalt. Een toelichting hierop is te vinden in de bijlage Wetstechnische opmerkingen.
- Het is van groot belang dat de mogelijke gevolgen van deze wijzigingen vooraf duidelijk worden gecommuniceerd naar cliënten en hun netwerk.

Handhaafbaarheid

Geen impact en geen (nieuwe) risico's.

Informatie- en gegevenshuishouding

De beoogde wijzigingen hebben impact op werkinstructies en wetsuitleg. Deze moeten worden aangepast.

Daarnaast zal ook de informatievoorziening aan klanten en werkgevers moeten worden aangepast. Cliënten met een Wajonguitkering vragen om een heldere communicatie als het gaat om een uitkering. En vooral bij een beëindiging is dit des te belangrijker. Het gaat om aanpassing van brieven, content voor telefonie, nieuwsberichten en uwv.nl.

Minimale implementatietermijn

De implementatietermijn voor de aanpassingen aan de instructies is drie maanden (één PI).

Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

De incidentele kosten zijn gebaseerd op inhoudelijke aanpassingen voor brieven, telefonie en UWV.nl. Er zijn geen structurele kosten.

Incidentele kosten (€ mln)	2026	Totaal
Beleid, procesontwerp en wetstechnisch handboek	0,0	0,0
Aanpassingen opleiding, werkinstructies en brieven	0,0	0,0
Ontwerp, bouw, test en implementatie systemen	-	-
Klant- en kenniscommunicatie	0,1	0,1
Projectorganisatie	-	-
Totale incidentele kosten	0,1	0,1

Gevolgen voor de verantwoordings-en beleidsinformatie

Niet van toepassing.

Bijlage wetstechnische opmerkingen

Wetstechnische opmerkingen onderdeel Wajong

Onderscheid voorziening interne en externe jobcoaching.

Op grond van de huidige wettekst van artikel 2:16 lid 3 Wajong geldt dat het hebben van de voorziening externe Jobcoach (op grond van artikel 2:22 lid 2 onder d,) niet kan leiden tot het einde van het recht op Wajong. Is er echter sprake van een interne Jobcoach (op grond van artikel 36 WIA), regelt artikel 2:16 lid 3 Wajong niet dat de Wajong-uitkering niet beëindigd kan worden. Dat moet een omissie zijn van de wetgever.

Zowel interne als externe jobcoaching beogen als voorziening namelijk hetzelfde en de ook de criteria op grond waarvoor iemand in aanmerking komt zijn gelijk. Artikel 36 WIA lid 4 wijst uitdrukkelijk naar artikel 2:22 Wajong (en de gelijklopende bepaling in artikel 35 lid 2 onderdeel d van de WIA). Bij het creëren van de mogelijkheid in 2014 om de Jobcoach ook via de werkgever te laten verlopen, lijkt niet te zijn voorzien welke doorwerking dit heeft in de Wajong. Het feit dat enkel externe jobcoaching is benoemd in artikel 2:16 lid 3 Wajong kan dan ook niet anders dan een omissie zijn. Een omissie die wel vraagt om aanpassing van artikel 2:16 lid 3 Wajong waarbij aan de redenen waarom de Wajong niet beëindigd kan worden, wordt toegevoegd het hebben van een interne Jobcoach. Oftewel aan de huidige opsomming in artikel 2:16 lid 3 Wajong moet artikel 36 lid 4 WIA worden toegevoegd.

UWV beschouwt de interne jobcoach al sinds 2016 als een uitzondering op de beëindigingsvoorwaarde. Aanpassing van de wet is daarmee een codificatie van de al bestaande opvatting.

Fout in voorstel wijziging Wajong 8:8

C

Artikel 8:8 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het vijfde lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Aan het slot van onderdeel a vervalt 'of'.

b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel b door '; of' wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

*c. de jonggehandicapte op grond van de artikelen 2:16, 3:4 of 3:19 geen recht op **arbeidsondersteuning** of een arbeidsongeschiktheidsuitkering had.*

Het **rode gedeelte** is een toevoeging van UWV. Toelichting: In hoofdstuk 3 van de Wajong is het zo dat als je jonggehandicapt bent, je recht hebt op uitkering.

In hoofdstuk 2 werkt het net anders: Ben je jonggehandicapt dan heb je recht op arbeidsondersteuning. Heb je recht op arbeidsondersteuning dan heb je recht op een inkomensvoorziening of een uitkering. Door nu alleen aan een uitkering te refereren in het wetsvoorstel lijkt het net alsof je alleen de groep Wajongers raakt in hoofdstuk 2 van de Wajong die recht hebben op uitkering en niet degene die recht hebben op een inkomensvoorziening. Aangezien de basisvoorwaarde in hoofdstuk 2 het recht op arbeidsondersteuning is en waarover artikel 2:16 van de Wajong gaat, is deze toevoeging wel belangrijk.

Relatie met andere bepalingen in de Wajong/ arbeidsongeschiktheidswetten

Wijziging art. 2:16, derde lid en wijziging art. 3:19, twaalfde lid, van de Wajong van de Wajong

Het verdient een toelichting om alleen bij toepassing van art. 2:16, lid 2 en art. 3:19, lid 2, van de Wajong, een nieuwe groep cliënten (degenen die werken met LDP/LKS) uit te sluiten van beëindiging van het recht op uitkering. Hoe verhoudt dit voorstel zich tot andere onderdelen van de Wajong? Denk hierbij ook aan andere arbeidsongeschiktheidswetten zoals de Wet WIA of WAO inzake de verzekeringsplicht, einde recht op uitkering, vaststelling mate van arbeidsongeschiktheid, etc. De ratio ontbreekt om de uitzondering te beperken tot een tweetal bepalingen in de Wajong en bijvoorbeeld niet bij bepalingen in andere arbeidsongeschiktheidswetten over het beëindigen van de uitkering in verband met inkomen uit

arbeid (denk aan art. 56, lid 3, Wet WIA). Denk ook aan de zogeheten 'praktische schatting' (art. 9, onder h en i Schattingsbesluit) of bijvoorbeeld de vaststelling van een maatmaninkomen in de ZW en WIA. Ook in andere gevallen waarin het recht eindigt in verband met inkomen uit arbeid kan door een cliënt worden verwezen naar de nu voorgestelde Wajong-bepalingen. Het is dan van belang dat helder wordt dat geen sprake is van een omissie van de regelgever maar van een bewuste keuze om alleen voor de Wajong een uitzondering te maken voor zover het gaat om beëindiging van het recht op arbeidsondersteuning/uitkering (en ook toegelicht waarom deze keuze is gemaakt)!

Onbedoeld effect? Verschillen tussen hoofdstuk 2 en 3 van de Wajong

Hoofdstukken 2 en 3 van de Wajong kennen verschillende bepalingen over het recht op uitkering. Bij invoering van onderdeel C, ontstaat onderscheid tussen cliënten die onder hoofdstuk 2 vallen (enerzijds) en cliënten die onder hoofdstuk 3 vallen (anderzijds).

In hoofdstuk 2, van de Wajong is in art. 2:17 bepaald dat op aanvraag het recht op uitkering herleeft. In art. 2:15, lid 3, aanhef en onder b, is bepaald dat het recht op uitkering o.g.v. art. 2:17, lid 1 en 2, herleeft op de dag waarop de aanvraag is ingediend. Hoofdstuk 2 kent geen bepalingen om het recht op uitkering toe te kennen met terugwerkende kracht. Dit om de reden dat pas op aanvraag wordt vastgesteld of is voldaan aan de voorwaarden van arbeidsondersteuning en welke vorm van inkomensvoorziening op cliënt van toepassing is. Arbeidsondersteuning kan niet eerder worden gegeven dan nadat cliënt daartoe een aanvraag heeft ingediend.

In hoofdstuk 3, van de Wajong, is in art. 3:21, lid 1, aanhef en onder a, bepaald dat als de arbeidsongeschiktheidsuitkering o.g.v. art. 3:19, lid 1, onderdeel b, is ingetrokken, en na de datum van intrekking arbeidsongeschikt wordt, toekenning plaatsvindt zodra de arbeidsongeschiktheid onafgebroken vier weken heeft geduurd.

Nb. Het doel van de WvW is o.a. vereenvoudiging en harmonisering van verschillende onderdelen uit de Wajong. Gelet hierop menen wij dat nu in de herlevingsbepaling ex art. 2:17, lid 1, wordt verwezen naar de beëindigingsbepaling uit art. 2:16, lid 2 (vijf jaar arbeid), het logisch is dat de bepaling over het toekennen na intrekking (3:21) ook van toepassing is op art. 3:19, lid 2. Overigens is deze bepaling een uitzondering op art. 3:19, lid 1, onder b. Gesteld kan worden dat met de verwijzing naar laatstgenoemde bepaling in art. 3:21, hiermee ook bedoeld wordt: art. 3:19, lid 2. Anders zou geen enkele bepaling uit hoofdstuk 3 van de Wajong zien op de situatie waarin de uitkering op grond van art. 3:19, lid 2 is beëindigd en cliënt een verzoek om toekenning indient.

In art. 3:29, lid 1, is bepaald dat de uitkering ingaat op de dag met ingang waarvan de jonggehandicapte aan de vereisten voor het recht op uitkering voldoet. In lid 2 is bepaald dat de uitkering niet vroeger kan ingaan dan een jaar voor de dag waarop de aanvraag om toekenning is ingediend, behoudens bijzondere gevallen.

In genoemde bepalingen uit hoofdstuk 3, van de Wajong wordt niet gesproken over een 'recht dat herleeft'. Hoofdstuk 3 van de Wajong kent namelijk verschillende benamingen voor het opnieuw toekennen van de uitkering: herleven (1), heropenen (2) en toekennen na niet toekenning/intrekking (3). Art. 3:21, van de Wajong heeft tot gevolg dat als aan de toekenningsvoorwaarden is voldaan, het recht op uitkering ontstaat, maar pas op het moment uit art. 3:29, lid 2 geldend kan worden gemaakt.² Dit betekent dat het recht op uitkering dan ontstaat na vier weken toegenomen arbeidsongeschiktheid als cliënt ten minste 25% arbeidsongeschikt is. Dit recht kan pas geldend worden gemaakt, tot een jaar voor datum aanvraag (behoudens bijzondere gevallen).

Het voorgestelde onderdeel C gaat alleen over het 'recht op uitkering' (dan wel het recht op arbeidsondersteuning; zie eerdere opmerking UWV aanpassing wet). Afhankelijk van het hoofdstuk uit de Wajong waaronder een cliënt valt leidt, dit tot verschillende uitkomsten:

Voorbeeld:

Einde recht op uitkering per 1 januari 2027. Aanvraag herleving/opnieuw toekennen recht op 1 maart 2028. Reden: Sinds 1 juli 2027 toegenomen arbeidsongeschikt.

² Zie o.a. de toelichting op het per 1-1-1998 luidende art. 28: Dat betekent dat de jonggehandicapte die meer dan een jaar na ommekomst van de wachttijd van 52 weken de uitkeringsaanvraag doet, een deel van zijn aanspraken verspeelt (Kamerstukken II, 1995-1996, 24 760, nr. 3, p. 40).

Hoofdstuk 2: Als cliënt voldoet aan de voorwaarden van het recht op uitkering, herleeft het recht op 1 maart 2028, ondanks dat sprake is van toegenomen arbeidsongeschiktheid per juli 2027. Cliënt heeft geen recht op het garantiebedrag.

Hoofdstuk 3: Als cliënt vanaf juli 2027 vier onafgebroken weken arbeidsongeschikt is, ontstaat op dat moment recht op uitkering. Deze kan geldend worden gemaakt een jaar voorafgaand aan datum aanvraag (1 maart 2028). De uitkering wordt dan uitbetaald na afloop van vier weken na 1 juli 2027. In deze situatie heeft cliënt wel recht op uitkering ter hoogte van het garantiebedrag.

Alhoewel de verschillen tussen hoofdstuk 2 en 3 van de Wajong voor wat betreft een regeling over terugwerkende kracht zijn te verklaren gelet op de gedachte achter deze verschillende hoofdstukken, zijn de consequenties hiervan groot voor zover het gaat om het garantiebedrag. Het systeem van het desbetreffende Wajong-regime is dan bepalend zijn voor de financiële consequenties (namelijk recht op het garantiebedrag), terwijl cliënten beiden pas na één jaar beëindiging van het recht op uitkering, een aanvraag indienen.

Onderdeel C biedt geen ruimte om af te wijken van de wet. Dit betekent dat wanneer een cliënt op wie hoofdstuk 2, van de Wajong van toepassing is, pas na één jaar na beëindiging van het recht op uitkering, om herleving vraagt, nooit recht zal hebben op het garantiebedrag. Dit terwijl er (medische) redenen kunnen zijn waarom hij te laat om herleving heeft gevraagd. In die situatie kan niet toekenning van het garantiebedrag onevenredig hard uitpakken voor cliënt. Eventueel kan nog worden gesteld dat cliënt dubbel 'gestraft' wordt. Immers, bij hoofdstuk 2 van de Wajong gaat de uitkering al niet in met terugwerkende kracht. Daarboven op komt heeft hij door de te late aanvraag ook geen recht meer op het garantiebedrag. Om deze reden menen wij dat met deze situatie rekening te houden, dan wel om in de memorie van toelichting hierop in te gaan, zodat duidelijk in ieder geval duidelijk dat sprake is van een onbedoeld effect.

Indien het voorgaande gevolg een bewuste keuze is van de wetgever, dan dient deze te worden toegelicht in de memorie van toelichting.